

Den kristne studenten och den sociala frågan : föredrag vid sjette nordiska...

Beskow, Natanael,

73 H Br.

National Library
of Sweden

Teol.
Etik
(Om)

Den kristne studenten
och den sociala frågan

föredrag

vid sjette nordiska studentmötet å Leckö 1901

af

Natanael Beskow

K. f. U. M:s förlag, Uppsala

1901

Pris 30 öre

Et.

Kungl. biblioteket

0 0000 00008152

DEN KRISTNE STUDENTEN
OCH
DEN SOCIALA FRÅGAN

FÖREDRAG

VID SJETTE NORDISKA STUDENTMÖTET

Å LECKÖ 1901

AF

NATANAEL BESKOW

WRETMANS TRYCKERI, UPPSALA

1901

DEK KRISTNE STUDENTEN

1892

DEK SOCIALE FRAGEN

FOREDRAG

AF DR. H. H. H. H. H.

1892

HATANAL HENKOW

PRINTED AT THE UNIVERSITY PRESS

Den kristne studenten och den sociala frågan.

Den sociala frågan i modern mening uppkom med maskinarbetet. Med maskinerna föddes en här af arbetare, samlade i stora fabriker, beroende till sin utkomst af de konjunkturväxlingar, som i hittills okänd grad framkallades af de nya produktionsförhållandena.

Med maskinerna föddes å andra sidan det stora kapitalet. Med hvarje slag af maskinernas pistonger stego kapitalet och kapitalisterna i höjden och sjönko arbetarne allt djupare i fattigdom och beroende — en utveckling, beroende på faktorer, hvilka det här vore allt för vidlyftigt och kanske äfven öfverflödigt att framställa. Proletariatet hade kommit till.

Den tillspetsade motsatsen mellan arbetaremassornas läge å ena sidan och å andra sidan de rikets växande rikedom har gifvit uppslag åt det nittonde århundradets mäktiga sociala rörelser i alla länder, framför allt åt den internationella arbetareassociationen, ur hvilken socialdemokratien framgått. Det gick ej att blunda för det skriande missförhållande, som bestod däri, att maskinerna, hvilka med besparing af arbetskraft möjliggjorde mångdubbel alstring af livets förnödenheter, därmed hvarken lättade arbetsbördan eller gjorde lifvet rikare för arbetarna själfva, utan tvärtom, medan hela vinsten kom ett fåtal till godo. — Detta missförhållande är kärnan i den industriella arbetarefrågan, som är nutidens sociala fråga par préférence.

Men den industriella arbetarefrågan har dragit med sig en mångfald af andra sociala frågor eller, rättare, växt ut till en stor, hela samhällslifvet omfattande och till dess innersta djup trängande social fråga. Ingen har, synes det mig, mera praktiskt enkelt formulerat denna fråga än kyrkoherde Klaveness i sitt bekanta föredrag i Vor Frelzers Kirke i Kristiania (återgifvet i »For Kirke og Kultur», 1 häft. 1901): »hur skall underklassen komma i jämnhöjd med öfverklassen?» — det är i själfva verket den sociala frågan.

Vår tid begynner vakna till medvetande af, att det är en väldig klyfta mellan de två samhällsklasserna och att denna klyfta innebär dels en skriande orättvisa, dels en mycket allvarlig fara. Man kan ej längre sofva lugnt, njuta lugnt. Det ligger oro i luften. Och litet hvar känner, att det blir ej bra med våra civiliserade samhällen, förr än den motsatsen är öfvervunnen. Den sociala frågan är den modärna världens lifsfråga.

Intet är emellertid vanligare än att mötas af missförstånd, när man nämner detta ord, »den sociala frågan». Det finns en hel del folk, som ännu står kvar på den naiva ståndpunkten, att de svara när de höra detta ord: »inte hjälper det att dela — dela vi lika i dag, så blir det olika i morgon». Ett sannskyldigt »goddag — yxskaft!» Lika fullständigt på sidan om saken går den uppfattning som menar, att de sociala sträfvandena gå ut på att afskaffa förhållandet af öfver- och underordning. Det är *klassmotsatsen* man vill afskaffa. Men hvad har den att skaffa med öfver- och underordning i arbetet? Den rike lättingen, som ingen nytta gör, men dock fordrar, att arbetaren, som i sin smutsiga blus går till sin nyttiga gärning, skall gå ur vägen för honom, där han på trottoaren exponerar sin elegans — är väl han gent emot denne arbetare en öfverordnad?

Å andra sidan finnes inom de olika samhällsklasserna en genomförd öfver- och underordning, som dock ej upp-

häfver känslan af likstaldhet i fråga om människovärde. Men det gör klassåtskillnaden. Den uppreser mellan människor en oöfverstiglig mur. Man tänker inom de båda klasserna så olika om lifvet, man har olika smak, själfva religionsuppfattningen och religionsutöfningen äro olika; man kan med fog beteckna separatismen, i vårt land åtminstone, såsom en underklassrörelse — — en emancipationsrörelse på det religiösa området från underklassens sida gent emot öfverklassen. Skillnader finnas ju, stora skillnader, äfven inom öfverklassen, men de äro ej nog stora att utplåna den gräns som går mellan öfverklass och underklass och gör, att människor ur de båda klasserna ha svårt att umgås med hvarandra. Det blir ett tillfälligt närmande, men om verkligt umgänge, ännu mindre vänskapförhållande, är det ej gärna tal.

* * *

Det är i tre hänseenden som klasskillnaden lägger ett omätligt afstånd mellan samhällets båda hälfter. Jag ansluter mig återigen till Klaveness, då jag säger att afståndet är af *materiell, kulturell* och *moralisk* art.

Icke sällan hör man sägas: »det är ej så farligt för arbetarna, de förtjäna så bra nu för tiden». Och så drager man fram något enstaka exempel på en hög dagspenning, som inom något yrke kan under en särskildt gynnsam tid en viss del af året förtjänas af en duktig arbetare. Det är mycket värre för de lägre ämbetsmännen, menar man. Jag nekar ej, att det gifves fall, då en lägre ämbetsman kan ha mycket svårare att med sin familj dra sig fram inom sitt stånd än en och annan arbetare inom sitt. Men man får ej förgäta:

1:o att här ej är fråga om en jämförelse mellan enskilda fall, utan om en sådan mellan stora grupper, mellan två klasser;

2:o) att ämbetsmannen dock har sin garanterade lön och möjlighet till dyrtidstillägg samt till extraförtjänst, för att icke tala om de framtidsutsikter, som hålla hans mod uppe; arbetaren däremot kan vanligen endast en kortare tid af året förtjäna den högsta dagspenningen, får kanske flere månader gå utan arbete och utsättes i dyrtid ej sällan för att antingen få sin lön nedpressad eller att rent af bli afskedad, emedan arbetsherren ej har råd att drifva rörelsen i så stor skala som förut. Han har ingen utsikt att avancera till nämnvärdt högre och bättre aflönade platser, och han har absolut ingen möjlighet att skaffa sig extra förtjänst, helt enkelt emedan hela hans kraft och hela hans tid gifvas i vederlag för dagspenningen. För extra inkomster måste hustruns och barnens arbete eller inneboendesystemet tillgripas.

Jag skall ej trötta med många siffror, men för att ej stanna vid allmänna uttalanden vill jag anföra ett par siffror från vårt lands senasté arbetsstatistiska undersökning, D:r Elmquists undersökning rörande de större egentliga mek. verkstäderna i Sverige. Denna undersökning är gjord åren 1899—1900, och omfattar sålunda en för järnindustrien jämförelsevis gynnsam period. De lönevillkor, som i denna undersökning angifvas äro alltså att anse såsom goda för ifrågavarande yrkesarbetare. Och dessa yrkesarbetare höra, om jag undantager ett par af de s. k. säsongyrkena (d. v. s. sådana yrken, hvilkas utöfvare egentligen blott under en viss tid af året hafva full selsättning, såsom murare och målare) till de bäst aflönade af alla arbetare. Nåväl, af de 5,161 arbetare, som lönetabellerna omfatta, hafva endast 201, ej fullt 4 %, haft en årsinkomst (extra förmåner inberäknade) af mer än 1,500 kr. och af dessa 201 äro 29 förmän, således blott 172 vanliga arbetare. Däremot hafva 349 arbetare haft en årsinkomst af mindre än 500 kr. Af dessa 349 äro blott 24 under 18 år, alltså 325 vuxna arbetare af

5,161 eller mer än 6 % ha inom dessa yrkesgrenar under goda år ej nått upp till en årsinkomst af 500 kr.

Hvart tar det nu vägen med det myckna ordandet om arbetarnas stora inkomster?

Inom den undersökta arbetsgruppen har i medeltal hvarje familjefader omkring 3 hemmavarande barn (15,718 på 5,412). Det behöfs sannerligen god ekonomi för att med dylika inkomster kunna lefva i en dyr stad med hustru och 3 barn! I synnerhet när man betänker, hur den mindre bemedlade måste betala allting dyrare än den bättre lottade.

På intet område framträder skillnaden mellan öfver- och underklassens materiella villkor tydligare än ifråga om bostäderna. I Stockholm utgjorde under år 1899 hyresbeloppet för ett rum utan kök i medeltal 148 kr., för två rum och kök 323 kr. Och hvilka bostäder oftast! Hvilken brist på bekvämligheter! Också är det ytterst få som bestå sig med lyxen af två rum och kök. Inom den ifrågavarande arbetsgruppen var det i Stockholm af 1,141 familjer 200 som bebodde så stor eller större bostad. Men dessa 200 familjer hade 106 inneboende. Detta är de som ha det bäst.

Medan två unga makar af öfverklassen anses mycket förståndiga, om de såsom nygifta nöja sig med tre rum och kök för att sedan småningom öka ut bostaden, i den mån barnen komma, är det ett försvinnande fåtal af arbetarna, som förmå att för sina ofta stora familjer anskaffa två rum och kök, och då få de flesta af dem taga inneboende för att kunna reda sig med hyran. Mängden af arbetarfamiljer få nöja sig med ett rum eller ett rum och kök — och många af dem ha likväl inneboende.

Men så förslöad är vår känsla för likheten mellan människor, att vi ha svårt att sätta oss in i, hvad detta betyder. Vi äro så vana att betrakta arbetarna som en annan ras. »En arbetare med familj *skall* kunna lefva på 1,200 kr.», sade en hyggelig man till mig för någon tid

sedan, när vi diskuterade denna fråga. Men hur? Ja, därför blunda vi. Försök att tänka dig in i, att du själf som gift skulle för din hustru och dig och edra 5, 6 barn disponera ett rum och kök och så därtill ha en främmande karl boende i köket eller rummet!

Det kan icke utan brott mot sanningen förnekas, att kroppsarbetarnas materiella villkor i allmänhet äro sådana, att de omöjliggöra all verklig njutning af lifvet — ej blott den lägre, som består i yttre bekvämlighet, vederkvickande och stärkande mat och dryck o. s. v., utan ännu mer den högre, den andliga njutningen af själens odling. Hvad hinner, hvad orkar en arbetare, hvad har han råd till att läsa, höra och se af de andliga framsteg som lifvet gör omkring honom? Med oerhörd energi söker mången sådan kämpa sig fram till bildning, och resultatet af denna kamp måste ofta framkalla vår beundran. Men för de flesta blir det på sin höjd ett läppjande på kunskapens och den ästhetiska förfiningens bägare i ungdomsåren. Sedan blir lifvet en ständig kedja af tunga kroppsliga mödor, kamp mot fattigdom och sjukdom och kanske, till uppmuntran, några billiga och rafflande njutningar.

Den låga materiella och kulturella ståndpunkt, på hvilken arbetaren merendels och utan egen skuld befinner sig, drager nära nog med nödvändighet med sig en låg moralisk ståndpunkt. Eller hvaraf kommer det, att fångarnas och de prostituerades led nästan helt och hållet rekryteras ur den s. k. underklassen? Är det någon som dristar påstå, att vi i öfverklassen äro bättre människor, att vi ha någon förtjänst af, att det ej inom vår klass begås proportionsvis så många förbrytelser? Hvarför komma ligapojkarna ur underklassen? Hvarför uppföra sig sällan våra pojkar på sådant sätt? För kort tid sedan gick genom den svenska tidningspressen en upprörande

historia om en ung tjänsteflicka, som på landsvägen utanför Halmstad blef öfverfallen af ett tiotal pojkar på 14 å 16 år, som mot henne öfvade det skändligaste våld. Kan någon tänka sig, att pojkar ur bildade hem skulle kunnat göra något sådant? En annan ännu mer upprörande historia läses i 3:dje häft. 1901 af Social tidskrift. Fru Erika Lindqvist berättar, att hon, vid sina undersökningar rörande arbeterskornas lönevillkor m. m., bl. a. kom till en sextonårig flicka, hvars mor var död. Hon skrifver: »Flickan var generad öfver min ankomst — jag kom tydligen olägligt, men blef dock på begäran insläppt i boningsrummet, som var rätt stort. Här mötte mig en obehaglig syn. Rundt omkring väggarna lågo å smutsiga madrasser två män och två kvinnor, alla sofvande. Som jag sedermera fick veta, voro de alla berusade. Om sprit talade i sanning allt i detta ohyggliga rum. Öfverallt lågo öl- och brännvinsbuteljer vräkta, till och med i sängarna, och alkoholstanken var sådan, att man knappt kunde andas. Familjefadern var i det mest beklagansvärda tillstånd. Han var så där pass halffull, att han icke visste rätt hvad han sade, men ändock hade ett behof af att prata. Han hade en slags dunkel föreställning om att han skulle »vittna», och aldrig har jag varit med om sådana bekännelser, som flöto ur hans mun. Mannen raglade öfver golfvet, sluddrigt pratande och oupphörligt snusspottande, medan den sextonåriga dottern, blek och aftärd, ängsligt afvaktade, hvad fadern skulle säga. På ett oblygt sätt blottade han en del ömkliga familjeförhållanden, och när dottern vid ett tillfälle sökte afbryta honom, ropade han till henne med en menande blick: »vet du inte, min flicka lilla, att du ibland också är min hustru?» Den scen, som nu följde, låter sig ej beskrivas. Likt en tiger rusade dottern på fadern, slog honom och brast sedan ut i våldsamt gråt. Nu vaknade de sofvande kvinnorna, och deras hesa röster var det

sista jag hörde, när flickan bad mig »gå för Guds skull»
— — — —.»

Vare det långt ifrån mig att vilja kasta någon skugga på underklassens människor, då jag säger, att inom denna klass finns mera råhet och begås flera brott än proportionsvis inom öfverklassen. Det är ett faktum. Men ansvaret för detta faktum drabbar öfverklassen mer än underklassen.

Det är många orsaker som medverka till att sänka underklassen i moraliskt afseende. Jag kan endast nämna några af dem: ett oftast ointressant, förslöande arbete; brist på finare vederkvickelser och kulturella intressen; bristande tid att hålla rent och snyggt i hemmet; kvinnoarbetet, som tager hustrun från hemmet och barnen; men kanske mest af allt trångboddheten och inneboendesystemet.

* * *

Ha vi såsom människor och kristna rätt att betrakta allt detta såsom något som skall så vara? Finns det något förnuft och någon rättvisa i, att den ojämförligt större delen af de civiliserade folkens människor skola lefva och allt jämt fortfara att lefva på ett lägre stadium af lif, medan vi, några få, lefva det rikare mänskliga lifvet?

Hvad vi behöfva, det är att höja oss till en sann uppskattning af människovärdet. Vi äro i själfva verket ännu fruktansvärdt långt ifrån att i lifvet tillämpa den teori vi nog alla hylla, att det personliga människovärdet ej i minsta mån bestämmes af den sociala ställningen. Vi måste för hvarje gång öfvertyga oss själfva, att en arbetare är precis lika mycket värd som en af våra ståndsbröder. Det tar oss t. ex. på ett helt annat sätt, om vi läsa i tidningen, att en präst eller en officer eller en landshöfding omkommit genom olyckshändelse än om vi läsa det om en arbetare.

I ett visst samhälle, som i allmänhet består af bildade och välmående människor, finns det jämförelsevis få arbetarefamiljer; dessas försörjare förtjäna därför rätt skapligt. Det är af denna orsak ej lätt att få s. k. hjälpustrur, och mer än en husmor har nog svårt att finna sig i detta. Man menar, att då måtte arbetarna minsann ha det bra, när ej hustrurna bry sig om att lämna hem och barn för att gå i arbete i ett rikt hus, där det kanske utom frun själf finns tre eller flera tjänarinnor. Hvilka pretentioner vi ändå ha på arbetareklassen! Vi ha så vant oss att betrakta underklassen som en ras, som *skall* ha små anspråk på lifvet, på det att vi måtte få tillfredsställa våra stora.

Hvad det framför allt gäller är att lära sig se med nya, tvagna ögon och känna med nya, vidgade hjärtan, så att vi få att göra med *människor* helt enkelt och icke med personer af den ena eller den andra klassen.

Hvar skola ögonen tvås fria från dam, om ej i den sanningens källa, som väller ur *Jesu ord*? Hvar skola hjärtana vidgas om ej vid hans stora, rika hjärta?

Och hvilka skola ha blick för Jesu fördomsfrihet och hjärta för Jesu vida människokärlek, om ej unga kristna studenter?

Studenter, som samlats hit för att lyssna till budskap från Kristus — detta skall vara eder gärning: att lefva för genomförandet af Kristi människovärdering.

Världen har länge hört talet om denna människovärdering, men hon har knappast sett den. Hon tror ej på den. Ve oss kristna, om vi ej heller tro på den! Då går världsutvecklingen ifrån oss. Då duga vi ej att fylla de väldiga uppgifter, som den nya tiden ställer fram för kristendomen.

Kristendomen är revolutionär, emedan den är evolutionär. Kristus är ingen väktare af gamla former, ingen beskyddare af bestående orättvisor, hade de än tusenåra anor och döpta anor. Kristus är det evigt nya, det

evigt unga i världen. Målet, som han sätter för utvecklingen är en fullständig förnyelse, så fullständig, att när den genomförs, det skall heta: »det gamla är förgånget, allt är vordet nytt». För detta mål är han ständigt verksam i världen; han sätter för de sina ständigt nya uppgifter och förläna dem för dessa uppgifter — om de äro hans kallelse trogna — nya krafter. Han stannar ej, förr än *hans* grundsatser, hans uppfattning af rättfärdigt och sannt människolif blifvit genomförda på jorden. Förr få ej heller vi stanna.

Ve oss, om vi stanna och låta utvecklingen gå förbi oss. Och ve världen, om de kristna stå utanför den utveckling, som *måste* fullbordas. Ve världen, om Kristi rättfärdighetstankar blott tagas om hand och frambäras af människor, som ej veta, att de komma från honom och ej vilja veta af hans kärlek. Den sociala likheten *skall* genomföras — men huru annorlunda om det sker famn mot famn eller svärd mot svärd!

Som det nu är, stå flertalet kristna, åtminstone här i de nordiska länderna, främmande för den sociala frågan, okunniga och misstrogna. Och öfverallt stå flertalet arbetare främmande för kristendomen — okunniga, misstrogna. Men hvems är felet, om de i kristendomen se en makt, som skyddar de rikas samhälle och bjuder *dem* blott underdånighet under de härskande klasserna för att endast i den osynliga världen upplåta Guds rikets portar för *både* rika och fattiga? Må framför allt prästerna pröfva sig själfva! Kristus har dock ej bara predikat undergifvenhet och ej bara riktat våra tankar på den osynliga världen. Han har inför de fattiga talat mot de rikas lefverne skarpare ord än någon socialistisk agitator. Han har genom hela sitt sätt att lefva och i allt sitt tal afgjort tagit underklassens parti; och han har i handling visat, hvad han menade med, att Guds rike var kommet nära: det var ej bara ett nytt sätt att lefva med Gud, det var också ett nytt sätt att lefva med människor.

Det är denne Kristus och denna kristendom, vi åter måste visa vår tids stora »underklass». Äljes skola de vända kristendomen ryggen.

* * *

Den kristne studenten är ej blott kristendomens utan ock *bildningens* representant. Och äfven från denna synpunkt är hans plats gifven i den sociala utvecklingen.

Näst det, att *kristendomen* stannar utanför denna utveckling gifves det ingen större olycka än att bildningens representanter stanna utanför.

Står den bildade klassen oförstående gent emot tidens sociala sträfvanden, skall densamma väl kunna fördröja utvecklingen men därmed blott vålla, att genombrottet blir våldsamt, förstörande, i stället för att det skulle verka i alla riktningar frigörande, utvecklande. Och detta ej blott därför, att motståndet framkallar våldsamma medel, utan ännu mer därför, att de sociala rörelserna bli trångsinta och ensidiga, då de sakna de befruktande inflytelserna från en allsidig bildning. Tages arbetarnas upplysning och ledning uteslutande om hand af partiagitatorer, inspirerade af en materialistisk och ateistisk lifsåskådning, är det lätt att se, hvilka ödesdigra följder, som här af skola härflyta ej blott för social sedlighet utan ock för högre andlig kultur.

Och icke blott för att den sociala utvecklingen må bäras af en ädel och uppåtblickande ande, behöfves det, att den allsidiga bildningen förstående träder i dess tjänst. Här äro praktiska reformer som skola genomföras: arbetsaftalet skall lagligen ordnas, arbetsförtjänst garanteras en hvar som vill arbeta, det skall hederligt sörjas för arbetarens ålderdom, hans barns uppfostran skall göras lättare och mera fruktbringande, folkundervisningen skall hjälpas fram till en kraftigare och mera hedrad ställning, arbetarnas bostadsfråga skall lösas på ett verkligt rätt-

visst sätt o. s. v., o. s. v. Jag kan ej tänka mig en mäktigare drifkraft i arbetet för allt detta än ett sinne, som är vordet fritt och stort och varmt genom att vara gripet af Jesus Kristus. Men denna mäktiga kraft behöfver ledningen af ett upplyst och praktiskt förstånd, om den skall frambringa resultat af värde i det verkliga lifvet.

Det stora reformarbetet får ej öfverlämnas endast åt några få hänförda själar. En hvar måste vara med och begagna *sin* speciella kunskap, så väl som sin allmänbildning och sitt personliga inflytande för att genomföra hvad både förstånd och samvete säga honom vara rätt och plikt på detta område. Prästen skall vara med så väl som ämbetsmannen, ungdomsläraren så väl som officeren.

Men som bekant genomföras i våra modärna samhällen inga reformer blott genom de enskildas arbete i det fördolda. Detta är det viktigaste, det som *förbereder* omgestaltningarna, så att de komma såsom mogna frukter. Men omgestaltningarna, de praktiska reformerna *genomföras* medels organiseradt arbete efter ett bestämdt program. Den enskilde kan ej gärna, om han vill samhällsreformer, stå främmande för sin tids sociala reformpartier. Äfven här måste vi mer eller mindre direkt vara med, intaga vår plats i ledet och låta vår högre bildning tjäna reformarbetet. Det är bekvämare att hålla sig på afstånd, men det är ej så säkert, att det är kristligare.

Om den ungdom, som nu vid de nordiska universiteterna bildas för att inom kort taga i sina händer ledningen af fosterlandens utveckling, går till detta sitt värf med klar blick för samtidens stora fråga, med manligt beslut att söka lösa den, och med förstående för andras sträfvanden i denna riktning, äfven om de ej i allt behaga honom, så skall i nästa generation mycket vara annorlunda.

*

*

*

»Hvad skall jag göra?», så frågar nu den, som känner, att här ställas stora och rättvisa kraf på honom.

Ja, hvad skall den enskilde kristne studenten göra?

Det första är, att han skall låta sin syn renas och sitt hjärta vidgas af Jesus Kristus, så att han kan se på människorna såsom Jesus såg på dem och lefva med dem såsom Jesus lefde med dem. Ja, lef med underklassen, lär känna och förstå den! Tänk på, hur Jesus gjorde! Intet teoretiserande kan här sättas i stället. Tillåt inga fördomar — delas de ock af de myndigaste i din samtid, äfven bland de kristna — att resa upp någon mur mellan dig och dina bröder! Lär dig att se så ursprungligt, så äkta på lifvet, på pängar och börd och brott och skuld och lidande, som du skulle göra, om du i dag stode vid det kors, där de fattigas like och vän nyss kämpat igenom sin dödskamp! Lär dig, icke att någonsång elda upp din själ till att så se och känna, men att dagligen mer och mer komma in i och praktisera Jesu människovärdering! Och sky inga konsekvenser däraf — ej de konsekvenser, som bringa dig i kollision med människorna i din samhällsklass, och ej dem, som bringa dig i allt mer intim beröring med fattigdomen och alla dess följeslagare och i samma mån bryta sönder det ena stycket efter det andra af ett själfviskt öfverklasslif!

Detta är det första, en i hjärta och lif genomförd äkta kristlig människovärdering. Det är utomordentligt viktigt att begynna i tid, medan hjärtat är varmt och ej ännu bundet i fördomar eller insnördt i alla de hänsyn, som följa af en »position» i samhället.

Det andra är: skaffa dig kunskap om hvad som skett och sker på den sociala utvecklingens område! Utan sådan kunskap är det omöjligt att förstå den snabbt fortskridande utvecklingen, omöjligt att klart se, hvar rätten ligger och hvar ens egen plats skall vara i striden. Det

är mången som *vill* rätt men som af okunnighet dömer orätt och handlar orätt.

Det ställes ju stora fordringar på vår tids studenter, och vi få ej öka bördorna. Det är ej nog med att man kräfver större fackkunskaper än fordom. Det ena allmänna intresset efter det andra tager studenternas tid och krafter i anspråk. Hur skall det nu också bli tid till sociala studier? Det kan ju ej, för alla åtminstone, bli fråga om grundliga fackkunskaper på detta område. Men hvad som behöfs för att få en allmän öfverblick öfver tidens sociala rörelser och lära sig att med urskiljning bedöma andarna, det är dock — om man nämligen har den viktigaste förutsättningen: det varma och fördomsfria sinne, om hvilket jag nyss talat — icke så svåråtkomligt. Och finns det *någon* fråga af allmänt intresse som har rätt att vid sidan af examensläsningen lägga beslag på studentens tid och arbetskraft, så menar jag, att det är denna. Det speciella kallelsearbete, hvartill fackstudierna utgöra en förberedelse, skall ju dock blifva ett *socialt* arbete, d. v. s. ett arbete i *samfundets* tjänst. För att rätt kunna förstå och göra detta arbete är det nödvändigt att kunna se det från den rätta sociala synpunkten.

Till ledning för de första sociala studierna tillåter jag mig att nämna några arbeten, som torde vara lämpliga att lägga grund med. Först 3 småskrifter i Verdandis folkskriftserie: *Den industriella arbetarefrågan* af Steffen; *Socialismen* af Branting och *Socialdemokratien* af Axel Danielson. (Dessa böcker böra *studeras*, såsom riktiga examensböcker, i synnerhet de två förstnämnda.) Härtill må fogas: *Appia: Le christianisme social*; *Benjamin Kidd: Den sociala utvecklingen*; *Fernando Lindenberg: Frikonkurrenzen og socialismen*.

Ett sådant studium skall bl. å. visa den som vill se det, att socialism och gudlöshet icke äro så nära sammanhängande begrepp, som många kristna mena.

Sedan man sålunda skaffat sig en allmän öfverblick, gäller det att tränga djupare in i frågan och att följa med den utveckling, som fullbordas omkring oss. Härför finns nog intet annat sätt än att — jämte det man läser ett och annat större arbete — läsa någon del af den periodiska litteraturen på detta område. Två tidskrifter, en svensk och en dansk, vill jag särskildt rekommendera: »Social tidskrift» utgifven af G. H. v. Kock och »Samfundets Krav» utgifven af Fernando Linderberg, samt om man hinner med det, tidningen Socialdemokraten. Sedan ett par år tillbaka har jag dagligen läst denna tidning och funnit detta vara ett förträffligt medel att följa med arbetarörelsen.

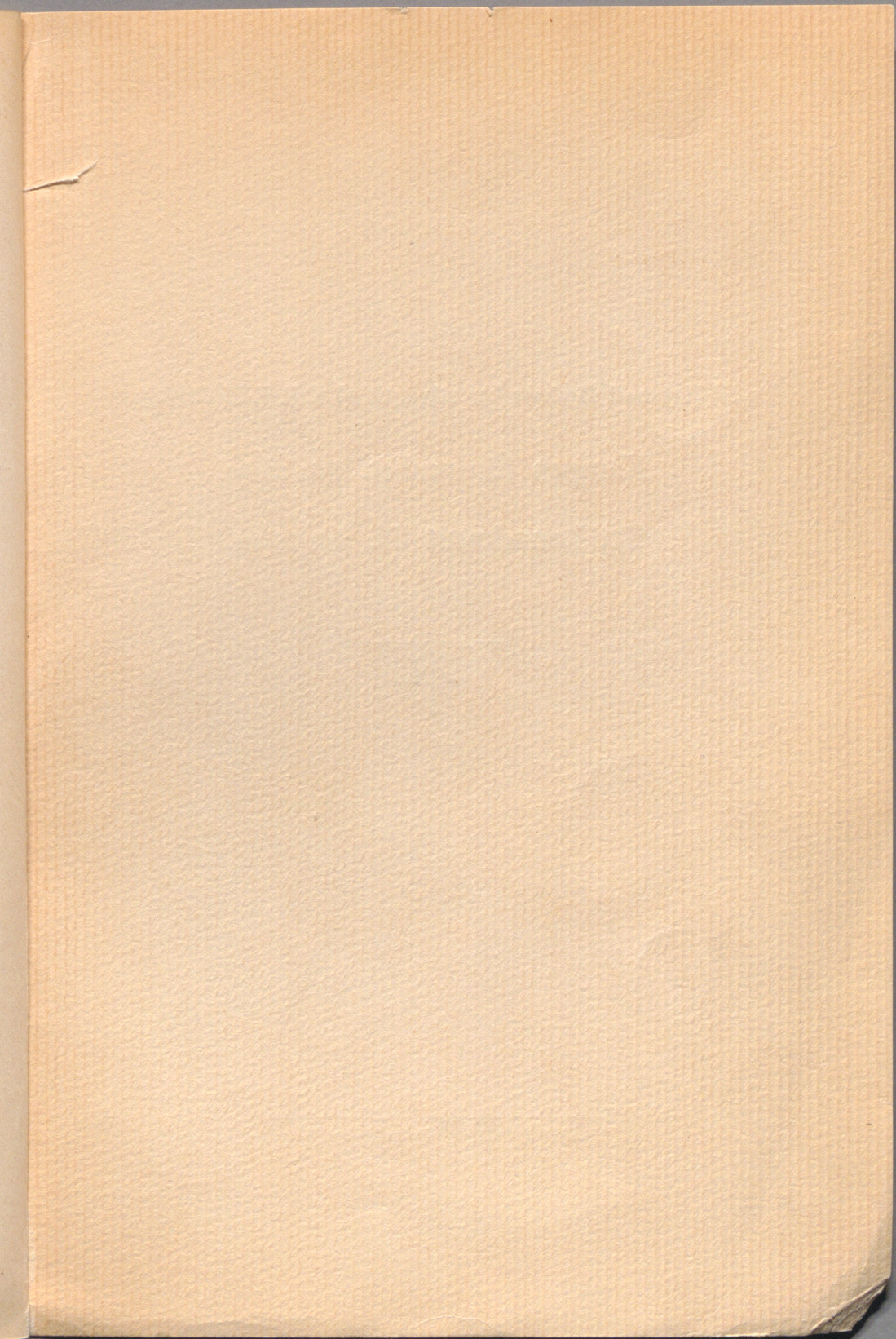
Detta i korthet om studierna. Behöfver jag vidare erinra om *sammanslutningens* betydelse äfven för studier?

Medan du sålunda skaffar dig en allt klarare syn ut öfver det stora arbetsfältet, måste du välja eller rättare låtta anvisa dig ett särskildt område, där du har att göra din allvarliga insats i arbetet, dels redan nu såsom student — t. ex. genom att deltaga i folkbildningsarbetet och i det personliga förbrödringsföretag, som här i Sverige fått namn af »Studenter och Arbetare», i England »university settlements» —, dels och ännu mer i den kallelse, som efter afslutade studier blir dig gifven i det praktiska lifvet. Men glöm aldrig, att om du skall kunna verksamt bidra till upphäfvandet af motsatsen mellan öfverklass och underklass, så måste denna motsats upphävas i ditt hjärta, dina tankar och dina sträfvan!

För min egen del kan jag ej annat än säga: lycklig den som kallas till att egna hela sin personlighets och sin bildnings kraft åt denna stora gärning: att bryta väg för den tid, då klassmotsatsen är upphäfd och Jesu Kristi broderskap ej bara är dröm och längtan utan genomförd verklighet! Lycklig den som får denna kallelse

och har mod att taga emot den och trohet att fullfölja den! Kanske skall han ej få vara med och tåga in i löftets land. Men han skall någon gång få gå upp på spetsen af Guds berg och se det.

Af Natanael Beskow har utkommit på K. F. U. M:s förlag:

Kampen för renhet. Pris 25 öre.

Ett konsekvent lif. Pris 25 öre.

